

Sygn. akt I UK 404/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania G. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o ponowne ustalenie wysokości emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 października 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 14 lipca 2014 r. odmówił G.K. ponownego ustalenia wysokości emerytury. Wnioskodawczyni przyznano od dnia 1 maja 2005 r. wcześniejsza emeryturę. Po ukończeniu 60 lat wystąpiła ona o przyznanie emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Podstawę jej obliczenia pomniejszono o sumę kwot pobranej wcześniej emerytury. W ocenie wnioskodawczyni, zabieg ten, mający umocowanie w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest bezpodstawny.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 3 listopada 2016 r. oddalił odwołanie, a Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 19 lipca 2017 r. oddalił apelację wnioskodawczyni.

Skargę kasacyjną wywiodła ubezpieczona, zarzuciła naruszenie art. 25 ust. 1b i art. 100 ust. 1 w związku z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej. Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazała, że zachodzi konieczność rozstrzygnięcia kwestii sprowadzającej się do pytania, czy art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej ma zastosowanie w stosunku do osób, które korzystając ze wcześniejszej emerytury spełniły warunki do nabycia prawa do emerytury powszechnej przed wejściem w życie nowelizacji, czyli przed dniem 1 stycznia 2013 r., lecz przed tą datą nie wystąpiły z wnioskiem o przyznanie emerytury, a co za tym idzie, czy wysokość emerytury takiej osobie ustala się na podstawie stanu prawnego w dacie nabycia *ex lege* prawa do świadczenia, czy na podstawie zmienionego stanu prawnego, obowiązującego w dacie złożenia wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania. Wynika to z tego, że przedstawione w skardze zagadnienie prawne, sprowadzające się do wykładni przepisów budzących wątpliwości, zostało już w orzecznictwie wyjaśnione. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2018 r., I UK 572/16, LEX nr 2486885, w zbieżnym stanie faktycznym i prawnym, wskazano, że skoro wnioskodawczynie wystąpiła o ustalenie emerytury na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej po dodaniu art. 25 ust. 1b tej ustawy, to przy ustalaniu podstawy wymiaru tej "nowej" emerytury oraz jej wysokości należało stosować określoną wyraźnie w tym przepisie zasadę usprawiedliwionego pomniejszenia podstawy wymiaru ustalonej emerytury o sumy wcześniej pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Skorzystanie z przywileju nabycia i pobrania wcześniejszych emerytur na podstawie przepisów szczególnych dotyczących emerytur dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., o których mowa w rozdziale 3 Działu I ustawy emerytalnej, albo na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela, prowadzi do usprawiedliwionego pomniejszenia podstawy wymiaru "nowej" emerytury przysługującej z art. 24 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej o sumy kwot pobranych wcześniejszych emerytur w wysokości przed

odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej) - por także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2016 r., II UK 78/15, OSNP 2017 nr 11, poz. 151.

W tym miejscu trzeba jeszcze wspomnieć, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 października 2017 r., III UZP 6/17 (OSNP 2018 nr 3, poz. 34) przyjął, iż "do naruszenia prawa nabytego przez nowe prawo o skutku retrospektywnym, doszłoby wówczas, gdyby takie prawo formułowało np. nowe, dodatkowe przesłanki nabycia prawa do emerytury lub też modyfikowało istniejące, np. wprowadzając wymaganie wyższego wieku lub dłuższego stażu. Stwierdzenie naruszenia prawa nabytego nie jest jednak oczywiste w odniesieniu do modyfikacji metody ustalania wysokości świadczeń. Czym innym jest bowiem prawo do emerytury nabyte na mocy art. 100 ustawy emerytalnej, czym innym zaś prawo do określonej wysokości świadczenia, o którym mowa może być dopiero wówczas, gdy wysokość ta zostanie ustalona decyzją organu rentowego. Deklaratoryjny charakter decyzji organu i zasada ustawowej gwarancji nie stoją na przeszkodzie temu rozumowaniu. Zasada ustawowej gwarancji oznacza bowiem, że parametry i sposób ustalania wysokości świadczenia uregulowane są ustawowo (mogą zatem podlegać zmianom), a organ rentowy jest związany przepisami ustawy i nie może z ich pominięciem ustalić wysokości świadczenia. Oznacza to, że ochronie konstytucyjnej podlega nabyte niezrealizowane prawo do emerytury (obejmujące warunki nabycia tego prawa: wiek, staż itp.) od momentu jego nabycia z mocy prawa, natomiast prawo do emerytury w określonej wysokości powstaje dopiero w momencie ustalenia tej wysokości w związku ze złożeniem przez osobę uprawnioną stosownego wniosku (prawo nabyte realizowane). Do urzeczywistnienia i konkretyzacji prawa i/lub wysokości emerytury wymagany jest wniosek zainteresowanego, o którym mowa w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej, niezbędny do ustalenia prawa do świadczeń określonych w ustawie. Świadczenia te wypłaca się bowiem, poczynając od dnia powstania prawa do wnioskowanego świadczenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (art. 129 ust. 1 ustawy). Taki stan rzeczy oznacza, że wprowadzie prawo do emerytury powstaje z mocy prawa z dniem spełnienia wszystkich przesłanek wymaganych do jego

nabycia, ale niezbędne jest także potwierdzenie tego prawa w celu uruchomienia wypłaty ustalonego świadczenia w określonej wysokości, które wymaga złożenia stosownego wniosku i jego rozpoznania w stanie prawnym adekwatnym dla jego oceny. Dopiero rozpoczęcie wypłaty świadczeń wywołuje problem konieczności ochrony ich ekonomicznej wartości. Inaczej rzecz ujmując, bez złożenia wymaganego wniosku o ustalenie, to jest potwierdzenie przesłanek nabycia prawa do emerytury, nie zostanie ono urzeczywistnione jako świadczenie przysługujące w określonej wysokości od konkretnie oznaczonego miesiąca. Oznacza to, że wniosek emerytalny, o którym mowa w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej, stanowi warunek sine qua non dopełnienia, urzeczywistnienia i konkretyzacji emerytury przysługującej z mocy prawa. Rozpoznanie wniosku o ustalenie prawa do emerytury wymaga potwierdzenia tego prawa oraz jego wysokości według stanu prawnego obowiązującego, to jest aktualnego w dacie złożenia wniosku, o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej. Inaczej rzecz ujmując, prawem nabytym jest prawo do emerytury po spełnieniu warunków ustawowych (art. 100 ustawy emerytalnej), a nie prawo do emerytury w określonej wysokości, która może być wyliczona dopiero wówczas, gdy ubezpieczony złoży wniosek o wypłatę tego świadczenia".

Skoro kwestia podnoszona w skardze kasacyjnej została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to należy przyjąć, że w sprawie nie występuje zagadnienie prawne o charakterze „istotnym”, nie doszło zatem do spełnienia warunku z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zgodna interpretacja dokonana przez Sąd Najwyższy przesądza również, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Dlatego orzeczono jak w sentencji.